

ע"פ 2542/19 - ג'רמי ריצ'רד טוויל נגד היועץ המשפטי לממשלה

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 2542/19

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט ג' קרא
כבוד השופט ע' גרוסקופף

המערער: ג'רמי ריצ'רד טוויל

נגד

המשיב: היועץ המשפטי לממשלה

ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים
בתה"ג 9757-07-18 מיום 10.3.2019 שניתנה על
ידי כב' השופטת חנה מרים לומפ

תאריך הישיבה: י"ד בחשון התש"ף (12.11.2019)

בשם המערער: עו"ד גד זילברשלג; עו"ד ירון לונדון; עו"ד אלי פיטרו;
עו"ד ליאור בר-ניר

בשם המשיב: עו"ד תם כהן

פסק-דין

השופט ג' קרא:

1. בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת חנה מרים לומפ) בתה"ג 9757-07-18 מיום 10.3.2019 הכריז

על המערער כבר הסגרה לגרמניה מכוח חוק ההסגרה התשי"ד-1954 (להלן: החוק). על החלטה זו הגיש המערער ערעור לבית משפט זה, הוא הערעור שבפנינו.

2. ביום 11.1.2018 הגישה ממשלת גרמניה בקשה להסגיר לידיה את המערער על מנת שיועמד לדין בגין ביצוע עבירות הונאה. בימים 26.4.2018 ו-6.6.2018 הגישה ממשלת גרמניה מסמכים משלימים לבקשת ההסגרה. בקשת ההסגרה הוגשה בהתבסס על האמנה האירופית בדבר הסגרה, אשר פורסמה בכתבי האמנה 647 כרך 17 בעמ' 87 (להלן: האמנה).

3. ביום 11.6.2018 הורתה שרת המשפטים דאז (הגב' איילת שקד) מכוח סמכותה לפי סעיף 3 לחוק על הבאת המערער לפני בית המשפט המחוזי בירושלים על מנת לקבוע האם המערער הוא בר הסגרה לגרמניה.

4. מהעובדות המתוארות בבקשה עולה, כי בחודשים אפריל-מאי 2017 המערער יחד עם אזרח צרפת בשם כריסטוף קוהרן (להלן: קוהרן) הונו וניסו להונות מספר חברות גרמניות במטרה להעביר לידיהם כספים רבים שלא כדין. מעשי המרמה בוצעו בישראל בדירות שנשכרו לשם כך על ידי המערער. ביתר פירוט נטען בבקשה, כי בימים שבין ה-24.4.2017 עד ל-8.5.2017 פתחו המערער וקוהרן בהתכתבות דואר אלקטרוני עם עובדת הנהלת חשבונות של חברת HENRICHSEN GMBH (להלן: העובדת), תוך שהם מתחזים למנכ"ל החברה. המערער וקוהרן עדכנו את העובדת כי אדם מטעם המנכ"ל בשם ד"ר שמידט צפוי ליצור עמה קשר בעניין "עסקה סודית" של החברה. בסמוך לאחר מכן התקשר קוהרן אל העובדת, הציג את עצמו בפניה כד"ר שמידט והורה לה במסגרת העסקה הסודית להעביר סכום של 985,150 אירו לחשבון בנק בסין. העובדת פעלה כמתבקש ממנה והכסף הועבר לחשבון הבנק בסין. המערער עקב אחרי העברת הכסף לחשבון הבנק בסין ותיעד את אישור ההעברה בטלפון הנייד שלו.

במסגרת השותפות בין המערער לקוהרן הצליחו המערער וקוהרן באותה שיטת פעולה לגרום לעובדת להעביר ביום 4.5.2017 סכום כסף נוסף של 927,800 אירו לחשבון בנק בסלובקיה. בהמשך הועברו הכספים לחשבון בנק נוסף בסין. משפנה קוהרן במסגרת השותפות פעם נוספת לעובדת וביקש לבצע העברה נוספת של 400,000 אירו התעורר חשדה, והכסף לא הועבר.

עוד נטען בבקשה, כי בתאריכים 18.4.2017 ו-24.4.2017 ניסו המערער וקוהרן לבצע הונאה בשיטה דומה כלפי חברה אחרת בשם GARANTTUREN YND ZARGEN GMBH בסכום של 947,835 אירו, אך מזימתם כשלה לאחר שהתעורר חשד נציגי החברה.

באופן דומה ניסו המערער וקוהרן בימים 9.5.2017 ו-15.5.2017 לקבל במרמה סך של 984,000 אירו מחברת ALFRED RITTER GMBH. ניסיון זה כשל, משבמהלכומשטרת ישראל פשטה על הדירה בישראל ועצרה את המערער וקוהרן בתוכה, כאשר שיחת המרמה שביצע קוהרן נקטעה עקב הפשיטה המשטרתית.

על פי מסמכים משלימים שהוגשו לאחר בקשת ההסגרה עולה כי ביום 20.4.2017 ניסו המערער וקוהרן לבצע הונאה דומה מול חברת SCHSUENBURGSERVICE GMBH. סכום הכסף שניסו לקבל במרמה עמד על 450,000 אירו. מעשה הונאה דומה נוסף מיוחס למערער ולקוהרן ביום 9.5.2017 כלפי חברת STRABAGPROPERTY AND

FACILITI GMBH. במסגרתו הועבר סך של 984,000 אירו לחשבון בנק בקרואטיה וסכום כסף נוסף על סך של 986,400 אירו, שהועברו לחשבון בנק בסלובקיה.

הנזק המוערך מפעילותו העבריינית של המערער בכלל המקרים הינו כ- 4 מיליון אירו, ואילו הסכום הכולל שאותו ניסו המערער וקוהרן לקבל במרמה הינו כ- 3.2 מיליון אירו.

5. בית משפט קמא הכריז על המערער כבר הסגרה וקבע כי תנאי ההסגרה המנויים בסעיף 2 לחוק נתקיימו; בכלל זה היותן של ישראל וגרמניה חתומות על האמנה האירופית בדבר הסגרה; כי המערער נתחייב בדין במדינה המבקשת בשל עבירת הסגרה שהיא עבירה שאילו נעברה בישראל דינה מאסר שנה או עונש חמור מזה - "מבחן הפליליות הכפולה"; כי בין ישראל וגרמניה קיימת הדדיות ביחסי ההסגרה. בית המשפט דחה את טענות המערער בדבר קיום סייג להסגרה ועלילות לפגיעה בתקנת הציבור (סעיף 2ב(א)(8) לחוק) בשל שיהוי בהגשת הבקשה; עוד נקבע, כי ההסגרה נועדה לצורך העמדה לדין והכל בכפוף להתחייבות גרמניה להעביר את המערער בחזרה למדינת ישראל לשם נשיאת עונשו בה אם יורשע בדין ויוטל עליו עונש מאסר משאין חולק כי המערער היה אזרח ותושב ישראל בעת ביצוע העבירות נשוא הבקשה.

להשלמת התמונה אציין, כי קוהרן הוסגר לגרמניה ונדון בגין חלקו בעבירות לעונש של חמש שנות מאסר (לקוהרן מיוחסות גם עבירות נוספות).

טענות המערער

6. המערער טוען כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שהכריז עליו בר הסגרה מהנימוקים הבאים:

א. אין בתשתית הראייתית שהוצגה כדי לעמוד בדרישת "האחיזה לאישום". בתמצית נטען כי הראיות שקושרות את המערער לעבירות הן שתי תמונות שנמצאו במכשיר הטלפון הסלולרי של המערער; כי קיים ספק באשר למקור התמונות; העדר התאמה בין הסכום שהועבר ביחס לסכום ההונאה; כי קיים ספק בזיקת שייכותו של המערער לדירה שבה נעצר יחד עם קוהרן; כי בית משפט קמא שגה בניתוח הראיות ושיוכן אליו; לאור כל האמור נטען כי הראיות אינן מובילות למסקנה "ישירה וברורה" עד כדי קיום "אחיזה באישום".

ב. בקשת ההסגרה לקתה בשיהוי ובכך נפגעה תקנת הציבור.

ג. לא מתקיים תנאי ההדדיות בין גרמניה לישראל. שכן ממשלת גרמניה לא מסגירה את אזרחיה ואין כל אינדיקציה לכך כי תחת זאת היא מעמידה אותם לדין בגרמניה.

ד. לראשונה ובמסגרת הערעור העלה המערער הטענה לפיה הסגרתו של המערער הנושא אזרחות ישראלית וצרפתית, המקיים אורח חיים דתי ושומר מצוות לגרמניה עלולה לחשוף אותו לגילויי אנטישמיות ומכאן החשש לשלומו ובטחונו האישי.

ה. תחת הכותרת "בקשה לצירוף מסמכים" ביקש המערער לבסס טענתו כי הסגרתו לא נועדה לצורך

העמדתו לדין כי אם לצורכי חקירה, וזאת בניגוד להוראת סעיף 1א(א)(1) לחוק הקובע כי "בקשת ההסגרה היא כדי להעמידו לדין במדינה המבקשת".

תשובת המשיבה

7. המשיבה ביקשה לדחות את הערעור בהתבסס על הטעמים הבאים:

- א. התשתית הראייתית שהונחה לפני בית משפט קמא עליה נסמכת בקשת ההסגרה הינה תשתית נרחבת העולה כדי אחיזה לאישום כנדרש בהליכי הסגרה ואף למעלה מכך. מהתשתית הראייתית עולה כי המערער וקוהרן, עד למעצרו ביום 18.5.2017, היו מבצעים בצוותא של העבירות, ואין מקום להבחנה בין עניינו של המערער לחלקו של קוהרן שהוסגר ונשפט בגרמניה.
- ב. עקרון ההדדיות מתקיים. העובדה שגרמניה אינה נוהגת להסגיר את אזרחיה אך מעמידה אותם לדין מקיימת את דרישת ההדדיות.
- ג. הסגרתו של המערער היא לצורך העמדתו לדין בגרמניה ואינה מותנית בהגשתו של כתב אישום נגדו. כך גם הגשת בקשת הסגרה איננה פוסלת או חוסמת אפשרות לחקירה נוספת לאחר הגעת המבוקש למדינה המבקשת.
- ד. המשיבה דוחה את טענת השיהוי מנימוקי בית משפט קמא וטוענת כי גם לגופו של עניין לא התקיים שיהוי.
- ה. יש לדחות את טענת המערער כי אין להסגירו לגרמניה מפאת קיומו של חשש לשלומו ובטחונו של המערער בשל "יהדותו ואזרחותו הישראלית" שכן קבלת הטענה, "כמוה כמתן חסינות ליהודים באשר הם יהודים, מפני הסגרה למדינות רבות ברחבי העולם".

דיון והכרעה

8. לאחר עיון בהודעת הערעור על נספחיה, שמיעת טענות באי כוח הצדדים, עיון במסמכים שהוגשו מטעם המערער וקיום דיון במעמד באת כוח המשיב בלבד, בהסכמת בא כוח המערער, שנסב על שאלת ההדדיות, אני סבור כי דין הערעור להידחות, וכך אציע לחבריי לעשות.

התשתית הראייתית

9. התשתית הראייתית עליה נשענת בקשה להסגרת מבוקש למדינה המבקשת קבועה בסעיף 9(א) לחוק הקובע כך: "...כי יש ראיות שהיו מספיקות כדי להעמידו לדין על עבירה כזאת בישראל..." דרישה ראייתית זו פורשה בפסיקה ככזו שדי בה על מנת להקים "אחיזה לאישום". בעת בחינת קיומה של אחיזה לאישום אין בית המשפט נדרש להכריע אם יש בתשתית הראייתית כדי להוביל להרשעת המבוקש ולקבוע כי המסקנה המרשיעה העולה מן הראיות היא המסקנה

האפשרית היחידה. כל שנדרש בית המשפט לבחון הוא אם יש בתשתית הראייתית הצדקה להמשך בירור אשמתו של המבוקש במסגרת הליך פלילי במדינה המבקשת את הסגרתו.

"בית משפט זה חזר ופסק כי הליך הסגרה אינו חופף להליך פלילי, הבוחן לגופה את שאלת אשמתו או חפותו של המבוקש. בבקשת הסגרה אין בוחנים את המסכת הראייתית לגופה, וגם אין קובעים בעניין משקלן של הראיות, ומידת התיישבותן זו עם זו. כל שנבחן הוא 'האם יש בחומר הראיות משום אחיזה לאישום' (ע"פ 4596/05 רוזנשטיין נ' מדינת ישראל, פסקה 15 לפסק דינו של השופט לוי (30.11.2005))." (ע"פ 8010/07 חזיזה נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (13.5.2009); וראו בנוסף: ע"פ 8304/17 למפל נ' מדינת ישראל, פסקה 22 לפסק דינו של השופט אלרון והפסיקה המאוזכרת שם (8.5.2018)).

בענייננו בית משפט קמא קבע, לאחר שבחן את התשתית הראייתית המצויה בבסיס בקשת ההסגרה, כי טענותיו של המערער "אינם נוטלים את כוחם הלכאורי של הראיות התומכות בבקשת ההסגרה ואינן משנים באופן מהותי את עובדת קיומה של תשתית ראייתית נגד המשיב. ראיות אלה מקיימות את דרישת האחיזה לאישום". בפנינו חזר בא כוח המערער על טענותיו והסתייגותיו שנבחנו ונדחו על ידי בית משפט קמא. בחנתי את הטענות שוב ולא מצאתי טעם טוב להתערב בקביעתו המבוססת של בית משפט קמא בדבר דיות הראיות לצורך הקביעה לפיה נתקיימה "אחיזה לאישום". בית משפט קמא פירט באריכות את המסכת הראייתית בפסקאות 31-33 להחלטתו, ותמצת בסיפא של פסקה 33 את הדברים כך: "בשלב בו אנו מצויים די בקיומם של המסמכים הקושרים את המשיב לחברות ולפרטי חשבונות שונים אליהם הועברו הכספים על מנת לקיים את דרישת האחיזה לאישום; בהצטרף למארג הראייתי הכולל, כאמור". על מסקנה זו אני סומך את ידי. בחינת התשתית הראייתית הכוללת כפי שפורטה בפסקאות 33-34 מלמדת על קיומו של צבך ראיות מסבכות רבות ומגוונות ממקורות שונים הקושר את המערער לביצוע העבירות המפורטות בבקשת ההסגרה. המערער נחקר במשטרת ישראל יותר מפעם ונדרש ליתן הסברים לראיות המפליליות והמסבכות שנמצאו נגדו, אך מילא פיו מים. בנסיבות אלה, כאשר מצד אחד ניצבת מערכת ראיות מסבכת המצריכה הסבר ומנגד מתבצר המערער בשתיקתו, קשה להלום את טענת המערער כי לא נתמלאה דרישת האחיזה לאישום.

שיהיו ותקנת הציבור

10. בית משפט קמא דחה את טענת המערער כי השיהיו שחל בהגשת בקשת ההסגרה פגע בתקנת הציבור. לפנינו חזר המערער שוב על טיעון זה. לא מצאתי ממש בטענת השיהיו ככלל, וככזו הפוגעת בתקנת הציבור בפרט, כפי שמבקש המערער לטעון. בקשת ההסגרה בענייניו של המערער הוגשה כחצי שנה לאחר הגשת בקשת ההסגרה בענייניו של קוהרן, כאשר עתירת המשיב והכרזת המערער כבר הסגרה הוגשה לבית משפט קמא כחצי שנה לאחר מכן. בית משפט קמא העיר שאף שמוטב היה לו הוגשה בקשת הסגרה אחת בעניינם של המערער וקוהרן, עדיין אין מדובר "בשיהיו קיצוני הפוגע בתקנת הציבור". הדברים מקובלים עליי. לגופו של ענין קבע בית המשפט, כי פרק הזמן הינו סביר בהתחשב במורכבותו של הליך ההסגרה ככלל, ובפרט בענייניו משבמהלכו נאספו ראיות והוגשה בקשה לעזרה משפטית בין מדינות. גם קביעתו זו של בית משפט קמא מקובלת עליי, כמו גם הקביעה כי המערער לא הוכיח כי נגרמה לו פגיעה חמורה בזכויותיו העולה כדי פגיעה בתקנת הציבור. "שומה על המבוקש להוסיף ולהראות כי הסגרה באותן נסיבות של שיהיו תעלה כדי היותם מעשה בלתי צודק בעליל" (ע"פ 3439/04 בזק נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 17 (29.12.2004)). טענת השיהיו נדחית אפוא, ועמה הטענה בדבר פגיעה בתקנת הציבור שהתבססה עליה.

11. בית משפט קמא דחה את טענת המערער כי לא מתקיימת הדדיות ביחסי ההסגרה בין ישראל לגרמניה בנימוקים כי המערער לא הוכיח טענתו, וכי חזקה על המשיב האמון על קיום אמנת ההסגרה שלא היה מגיש עתירה זו להסגרת המערער לו גרמניה לא הייתה פועלת בהתאם לאמנה עליה היא חתומה. לא מצאתי להתערב בהנמקותיו אלו של בית משפט קמא והן מקובלות עליי. אכן, המערער לא הניח כל תשתית ראייתית לטענתו. יתרה מכך, המשיב, כרשות מנהלית, נהנה מחזקת התקינות המנהלית בעת הפעלת סמכותו, וחזקה שלא היה מביא עניינו של המערער בפני בית המשפט אלמלא התקיימה הדדיות בין גרמניה לישראל בענייני הסגרה. אוסיף ואומר כי בית משפט זה הכיר בקיומה של חזקת התקינות גם לרשויות המוסמכות של המדינה המבקשת את ההסגרה:

"מדובר ברשויות המוסמכות של מדינה של ישראל יש קשרים עמה והתחייבויות הדדיות מכוח האמנה האירופית בדבר הסגרה. איני רואה על כן כיצד זה ניתן לבטל במחי יד את התחייבויותיהן והצהרותיהן של הרשויות באוקראינה באשר למצב החוקי במדינתן, הן משום חזקת התקינות העומדת להן, הן משום שחזקה עליהן כי הן חפצות - כפי שהן עצמן העידו - לבסס יחסי שיתוף פעולה תקינים גם בעתיד". (בג"ץ 9420/09 פלוני נ' שר המשפטים, פסקה 27(10.03.2010)).

זאת ועוד, בית משפט זה פירש "הדדיות" בחוק ההסגרה באופן גמיש על מנת שלא לסכל את תכלית המלחמה בפשיעה:

"הדדיות בהקשר של הסגרה אין פירושה אפוא אקוויוולנטיות מוחלטת אלא הדדיות בערך-ובקירוב, אקוויוולנטיות מהותית ועקרונית. זה הרקע לפירוש ההדדיות בהסגרה, ועל רקע זה מסכימים הכול כי העיקרון של 'או הסגרה או שפיטה' עולה בקנה אחד ומתיישב עם עקרון ההדדיות. אין אקוויוולנטיות מלאה בין שתי החלופות, אך במהותה ובליבתה מתקיימת דרישת ההדדיות (הגמישה). כך תושג התכלית העיקרית, וכך ניהנה מפריה של ההדדיות: שיתוף פעולה בין המדינות." (ע"פ 7569/00 יגודייב נ' מדינת ישראל, פסקה 57 (23.5.2002)).

אזרחותו ואזרחות חייו של המערער

12. טענת המערער כי הסגרתו לגרמניה בהינתן אזרחותו הישראלית ואורח חייו הדתי עלולה לפגוע בשלומו לאור גילויי אנטישמיות בגרמניה לא נטענה בבית משפט קמא ומשכך לא זכתה לכל התייחסות המצדיקה כעת ביקורת ערעורית, כך שסיבה זו לבדה מצדיקה דחיית הטענה. טענתו של המערער הינה בעצם בקשה להחלת "הגנה מיוחדת לאזרחי ישראל ותושביה". סוגיה זו נדונה ונדחתה בע"פ 4596/05 רוזנשטיין נ' מדינת ישראל (30.11.2005), וראויים לאזכור דברים שהובאו שם מפי ח"כ ב' אלון בדיון בקריאה השנייה והשלישית לתיקון התשנ"ט לחוק ההסגרה:

"כישראלים שמכבדים את האזרחים שלנו, גם לא יהודים, וכיהודים שרגישים לנקודה של נוכחות בבית-כלא זר, אנחנו רגישים לנושא של ריצוי העונש. לעומת זאת, לעצם המשפט והבירור שלו, אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו להיות מדינת מקלט לחבורות פשע מאורגנות, גם אם הן חבורות ישראליות" [דברי הכנסת, התשנ"ט כ', 4214].

לאחרונה חזר בית משפט זה בהקשר לתחולת חוק הלאום על דיני ההסגרה בע"פ 9203/18 גבר נ' היועץ המשפטי לממשלה (14.7.2019):

"ראשית, אני מצטרפת בכל פה לאמירה הנחרצת כי אין רלוונטיות לאמור בחוק יסוד: ישראל - מדינת הלאום של העם היהודי לדיון בשאלות של הסגרה. לא זו בלבד שהדברים כבר הובהרו בפסיקה קודמת, אלא שראוי לחזור ולומר - מן ההיבט של שיקולי צדק בסיסיים - כי אין להעלות על הדעת התייחסות שונה של שיטתנו המשפטית לאנשים העומדים לדין פלילי בהתאם למוצאם הלאומי או הדתי. דומה שטוב היה לו טענה זו לא הייתה נטענת כלל" (שם, פסקה 2 לחוות דעתה של השופטת ד' ברק-ארז).

הסגרה לצורך העמדה לדין או לחקירה

13. טענת המערער כי הסגרתו לא נועדה לצורכי העמדתו לדין בגרמניה כי אם לצורכי חקירתו שם, נדחתה על ידי בית משפט קמא. המערער לא אמר נואש והציג לעיוננו מסמכים משפטיים שונים שנערכו לאחר החלטת בית משפט קמא, מהם עולה לכאורה כי טרם התקבלה החלטה בדבר העמדתו לדין בגרמניה בגין העבירות המיוחסות לו בבקשת ההסגרה, וכי יש צורך בחקירת המערער בגרמניה. לאור האמור שב המערער על טענתו כי הבקשה אינה ממלאת אחרי הוראות סעיף 1א(א)(1) לחוק, לפיו "בקשת ההסגרה היא כדי להעמידו לדין במדינה המבקשת". שבתי ובחנתי את טענת המערער, גם לאחר שעיינתי במסמכים המשפטיים החדשים, ולא מצאתי בה ממש. כפי העולה מבקשת ההסגרה שהגישה גרמניה לישראל, המטרה המוצהרת בבקשת ההסגרה היא לשם העמדתו לדין של המערער שם. כך בשפת המקור: (3)(1) 263 sections for prosecution on at least five counts of fraud on a commercial basis of the German Criminal Code number 1 and number 2 of the German Criminal Code. "לזאת אוסיף כי גם "אין דרישה שלפיה המדינה המבקשת תציין בפנייתה לרשויות בישראל כי היא מבקשת להסגיר אדם 'כדי להעמידו לדין', ודי אם כוונה זו נלמדת מההליכים שננקטו עד אותה העת (ע"פ 4388/00 וויץ נ' היועץ המשפטי לממשלה (לא פורסם))" (ע"פ 5275/01 ז'ורבלוב נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (14.5.2002)).

מעבר לנדרש אוסיף, כי גם אם תידרש השלמת חקירה במדינה המבקשת לצורך הכרעה סופית בעניין העמדה לדין והגשת כתב האישום שם, אין הדבר צריך למנוע את הסגרת המבוקש למדינה המבקשת.

14. לאור האמור לעיל אציע לחברי לדחות את הערעור ולהותיר על כנה את החלטתו של בית משפט קמא.

שׁוֹפֵט

השופט ע' פוגלמן:

אני מסכים.

עמוד 7

שופט

השופט ע' גרוסקופף:

אני מסכים.

שופט

לפיכך הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ג' קרא.

ניתהיום, ה' בכסלוהתש"פ (3.12.2019).

שופט

שופט

שופט
